

Paddvakt - övervakning av Revingefältets stinkpaddor med bevarandeåtgärder 2010.

Jon Loman
***Rana* Konsult**
jon@rana.se

1 Bakgrund

Stinkpaddan (*Bufo calamita*) (även känd som strandpadda), som är en av Sveriges sällsyntaste grodor, är sedan gammalt känd från Revingefältet. Jag citerar relevanta delar ur Loman (2009):

"[Stinkpaddan] ... är sedan gammalt känd i området [Revingefältet]. Gislén & Kauri (1959) uppger dokumenterade exemplar av ... stinkpadda från Silvåkra (1929), Krankesjön (utan årtal) och Revinge (1929). Berglund (1976) anger ... förekomst ... av stinkpadda från Krankesjötrakten, dokumenterade under tiden 1960-1975. I början av 70-talet var stinkpaddan talrik i Tvedöra grustag ... (egna observationer). ... Vid inventeringar 1998-99 hittades stinkpadda bara i området norr Ella gård ... (Berglund 2000). 1999 grävdes genom Lunds kommuns försorg 13 dammar, som nygrävningar eller rensning av gamla dammar. De flesta var tänkta att gynna lökgroda, tre mindre dammar väster om Krankesjön dock närmast avsedda för stinkpadda. 2001 inventerades dessa och en del andra dammar på västra delen av Revingefältet (G. Andersson muntl., Andersson 2001). Då hittades ... stinkpadda i tre områden [söder och norr om Svarta Hål samt kring Ella gård]. I samband med sökande efter konfliktpunkter mellan trafik och sällsynta grodor hittades en stinkpadda på grusvägen SV Svarta Hål (Loman 2004). Under 2006-2008 har Jan Pröjts observerat rikligt spel både söder och norr om Svarta Hål ... och söder om Ella gård (Artportalen 2009). Under 2008 lekte minst ett tiotal stinkpaddor i f.d. grustaget just syd Svarta Hål (huvudsakligen pöl "B", egen observation)." Sammanfattningsvis är arten sedan gammalt känd från Revingefältet och här finns fortfarande flera av de viktigaste lokalerna i Skåne.

I fortsättningen kommer jag för enkelhetens skull använda ordet "paddor" i st. f. "stinkpaddor".

I samband inventeringen 2009 (Loman, 2009) hördes spelande paddor norr Svarta Hål, som mest 11 stycken samtidigt. Även yngel hittades i flera pölar. Dessutom rapporterade Jan Pröjts (Artportalen) spel söder om Ella gård och yngel i en pöl söder om Svarta Hål.

I samband med inventeringen 2009 identifierades flera problem för paddornas lek. De platser där paddorna lekt under senare år ligger alla i områden som används flitigt för körning med terrängfordon (vissa restriktioner genomfördes dock 2009). Detta försämrar vattenkvaliteten och om det sker när det finns yngel är det ofta helt förödande för dem. Samtidigt är det så att just körning, speciellt med bandfordon, har skapat och vidmakthållit flera av de pölar som passar paddorna.

När det under sommaren ibland blir alltmer torrt i markerna och tillgången på öppet vatten minskar blir en del av paddornas lekvatten eftertraktade av betesdjuren. Detta leder till att först kanterna och senare hela pölar blir söndertrampade av korna. Detta försämrar vattenkvaliteten och en hel del yngel och metamorfer kan dödas. Vattenkvaliteten försämras ytterligare av att en hel del kreatursspilling hamnar i pölar. Detta problem är speciellt stort norr om Svarta hål. Åter finns det två sidor av myntet. Bete är viktigt för att pölaras omgivning ska förbli öppna och inte växa igen med hög vegetation och buskar.

Bristande bete har också lett till att de marker söder om Ella gård som förmodligen varit viktiga jaktmarker för paddorna utanför lektiden vuxit igen med tjock och hög vegetation. Den nuvarande vegetationen är troligen inte alls gynnsam för dem.

Syftet med det aktuella projektet har varit dubbelt. Ett syfte har varit att följa leken noga för att få kvantitativa mått (spelade hanar, lagd rom, metamorfosframgång) som kan användas för att följa beståndets fortsatta utveckling. Ett annat har varit att i samband med företrädare för regementet och betesdriften vidta åtgärder för att minska de störningar av leken som förekommer.

2 Fältarbete

Fältarbetet har skett genom att jag upprepade gånger besökt kända lekplatser på Revingefältet (Tab. 1). Jag har koncentrerat mig på de platser där lek skett under senare år. De kvällar spel hörts här har jag även besökt andra områden där lek är känd sedan tidigare. Under början av säsongen har besöken skett på kvällen, efter solnedgången. Det har framför allt skett i samband med eller efter regn, tillfällen då det är känt att arten gärna leker (Fig. 1). Sedan lek observerats har jag även besökt områdena dagtid för att konstatera om rom lagts och för att följa ynglens utveckling, i synnerhet i ljuset av pölaras accelererande uttorkning.

Tabell 1. Sammanfattning av besök på leklokalerna, norr Krankesjön samt norr och söder om Svarta Hål. X: Besök då inga paddor observerats, H: observation av tysta hanar, S: spelande hanar, P: par i amplexus, R: rom, Y: yngel 4: fyrbenta yngel (nära metamorfos), M: metamorfer (nyomvandlade småpaddor), T: alla pölar helt torra.

Datum	Tid	N Kr-sjön	N Sv. hål	S Sv. hål
6/4	Dag		X	X
28/4	Kväll		S	X
4/5	Dag	X		
9/5	Dag	X	X	X
9/5	Kväll		H	X
13/5	Kväll	X	S	S
18/5	Kväll	S	SP	SP
19/5	Dag	R	R	R
19/5	Kväll	P		HS
21/5	Dag	R	R	R
26/5	Dag	Y	Y	Y
3/6	Kväll	SY	Y	Y
9/6	Dag	Y	Y	Y
13/6	Dag	Y	RY	Y
16/6	Dag	Y		
20/6	Dag	Y		
21/6	Dag	Y	Y4	X
22/6	Dag	Y	Y4	Y
24/6	Dag	Y4	Y	(Y)
26/6	Dag	M	Y	
4/7	Dag	YM	Y	
9/7	Dag	T	T	X
15/8	Kväll	X	S	X
27/8	Dag		X	X
28/8	Dag	X		

Jag bedömer att jag med denna metod förmodligen registrerat de flesta spelande hanarna under de viktigaste kvällarna. Dock borde ytterligare något kvällsbesök gjorts i mitten av juli (Fig. 1). En del spelkvällar har säkert missats och eftersom inte alla hanar säkert spelar samtidigt, ens under "de bästa kvällarna", kan jag inte säkert ange det totala antalet. Dock är en gissning att toppnoteringarna representerar en stor andel, kanske hälften, av totala antalet vuxna hanar. De aktuella pölarne är grunda och relativt vegetationslösa. Det gör att jag ganska säkert hitta närapå alla lagda romsträngar.

Observationer i samband med besöken låg också till grund för kontakter med regementet och betesdjursägaren för att vidta akuta åtgärder till gagn för paddorna. I vissa fall flyttade jag också om rom och yngel inför hotande uttorkning.

3 Paddlek

De första hanarna hördes redan 28e april norr Svarta Hål. Detta ledde dock inte till någon lek. Däremot hördes i mitten av maj omfattande spel, både norr och söder om Svarta Hål och just norr Krankesjön (Tab. 2). Detta ledde till lek och totalt räknades 27 romklumpar in de närmsta dagarna. Av dessa hittades 21 i pölarna norr Svarta Hål, 4 i pölarna söder om och 2 i en pöl just norr Krankesjön. Ytterligare 1 romsträng lades i början av juni norr Svart hål och 2 romsträngar i mitten av juni i en annan pöl norr Krankesjön. Troligen var dessa 30 romsträngar alla, eller i alla fall en stor del av, årets produktion.

Tabell 2. Observationer i de pölar där rom lagts eller dit rom (eller yngel) flyttats). Under "rom" anges antal lagda romsträngar. Uppgifter inom parentes avser rom som flyttat från (-) eller till (+) pölen. Pölarnas beteckningar anges på kartbilagan.

Pöl	Rom	Observationer av yngel	Ev. problem
Norr Svarta Hål			
A	4 (+4)	Ynglen växte snabbt och en hel del sågs relativt nära metamorfos. Trots gott om stora yngel sågs dock aldrig några metamorfer. Torkade ut först efter förväntad metamorfos.	Klövtramp, dykarlarver.
B	11+1 (-2)	Ynglen växte snabbt och en hel del sågs under metamorfos (kort svans). Några färdiga metamorfer sågs aldrig. Torkade ut först efter förväntad metamorfos.	Klövtramp.
D	7 (-4)	Stora yngel sågs i slutet av juni. En del flyttades till F. Torrt vid tid för metamorfos.	Uttorkning, klövtramp.
E	2 (+2)	Gott om stora yngel mitten juni men sedan försvann nästan alla före uttorkning.	Uttorkning, en del klövtramp.
F	(+ yngel)	Endast enstaka yngel sett.	Uttorkning.
Söder Svarta Hål			
D	2 (+1)	Endast få och små yngel sågs, dock under lång tid. Inga problem med uttorkning.	Mindre vattenödda.
C1	3 (-1)	Halvstora yngel sedda mitten juni.	Uttorkad.
Norr Krankesjön			
I2	2	Trots liten pöl och hög täthet yngel växte de bra och åtskilliga metamorfoserade i början av juli samtidigt som pölen torkade ut. Innan dess flyttades ca 1000 yngel till G1 och J	Torkad ut under pågående metamorfosperiod.
G1	(+ yngel)	I alla fall en del av de stora yngel som flyttades hit metamorfoserade	Torkade ut sent under metamorfosperioden.
J	(+ yngel)	Inga metamorfer sedda.	Genomkörd av terrängfordon.
F2	3	Rom lagd sent.	Uttorkad.

Sommaren var mycket torr och när de första ynglen ombildades till småpaddor första veckan i juni hade flera av pölarna där rom lagts redan torkat ut.

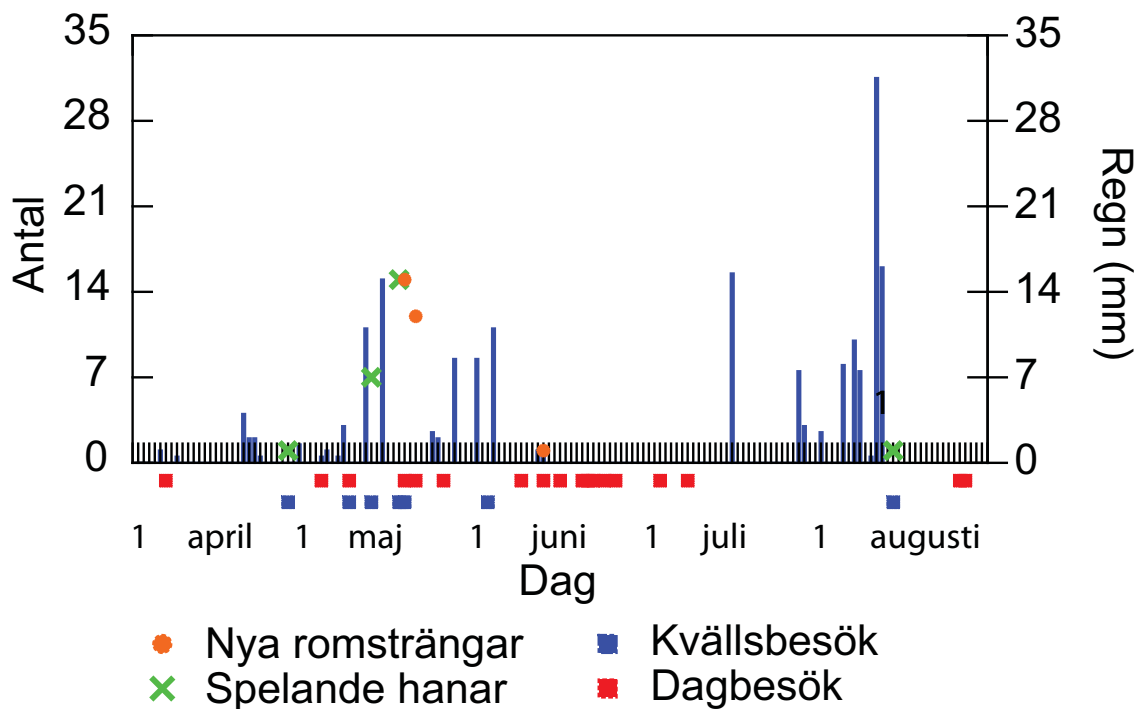

Fig 1. Tidpunkt för besök, observationer av spelande hanar och nylagd rom.

Sammanfattningsvis var rekryteringen norr Krankesjön god. Med lite mer tur med vädret hade den kunnat bli mycket god. Förmodligen skedde viss rekrytering även norr Svarta hål men utfallet tycks inte blivit i proportion till det stora antal djur som lekte där. Än sämre var utfallet söder om Svarta hål, trots att även där gott om vuxna deltog i leken.

4 Pölar, kor och stridsvagnar

Befarad (med rätta) uttorkning gav anledning att flytta en del romsträngar. Tyvärr visade det sig att de pölar jag flyttade rom till inte var så gynnsamma som förväntat, trots att de inte torkade ut. Detta diskuteras nedan. I inget fall hade jag dock anledning att ångra flytten, de pölar rom togs från torkade alla ut. Flytten av yngel från den nästan torra pöl I2 norr Krankesjön strax före metamorfos var antagligen lyckad. En del djur metamorfoserade från den nya pölen, G1, efter att I2 torkat ut.

Par av stinkpadda i pöl D, söder Svarta Hål.

Pöl I2 nära uttorkning 26e juni.

Korna utgjorde som väntat ett problem i det korta perspektivet. Detta gällde norr Svarta Hål där de med tilltagande vattenbrist använde paddpölar. Förutom direkt tramp som antagligen dödade både yngel och metamorfer ledde detta till allvarlig försämring av vattenkvalitén, dels genom upprörd lera, dels genom att åtskillig kospillning hamnade i pölar. Genom regementets försorg var stängsel förberedd med hörnstolpar och när jag bedömde att korna kunde utgöra risk kontaktades KC ranch som satte up elstängsel kring de aktuella dammarna. Tyvärr var det en hel del problem (förhoppningsvis av engångskaraktär) med dessa stängsel som upprepade gånger revs ner av korna.

Pöl A norr Svarta Hål efter uttorkning 7e juli. Notera kreaturstramp i kanten.

Även söder om Svarta Hål hade stängsling förberetts och stängsel sattes upp. Här var trycket från kreatur måttligt men stängslet måste ändå sättas upp igen någon gång. Inga allvarliga trampskador noterades. Inte heller körde terrängfordon eller motorcyklar innanför stängslingen.

De viktigaste pölarna norr Krankesjön (I2 och G1) markerades med snitsel. Detta var tillräckligt för att (den såhär års mycket måttliga) trafiken med terrängfordon skulle väja för dem.

Markerad pöl norr om Krankesjöns strandskog.

5 Tolknningar

Bästa kvällen sågs 25 paddhanar och totalt hittades 30 romsträngar. Det finns inga jämförbara kvantitativa uppgifter från senare år men resultatet får anses uppmuntrande. Det finns uppenbarligen en livskraftig stam i området. Speciellt roligt var att rekryteringen lyckades norr Krankesjön där säker lek inte noterats under på flera år. Torkan gjorde dock att rekryteringen totalt inte blev riktigt vad man kunnat hoppas. Mer förvånande, och kanske mer oroande, var att rekryteringen misslyckades även i en del pölar som inte torkade ut. Det gäller ffa A och B norr Svarta Hål och den avlånga pölen, D, söder om Svarta hål. Norr Svarta hål växte ynglen till att börja med bra så jag tror inte det handlar om konkurrens. Däremot kan de dykarbaggelarver som uppmärksammades mot slutet av yngeltiden i pöl A ha med saken att göra. Dessa är kända för sin förmåga att konsumera stora mängder grodyngel. Dock sågs inga i pöl B. Tramp och nedsmutsning av vattnet från kreatur kan också vara en förklaring. Båda förklaringarna får förbli hypoteser. Den avlånga pölen (D) söder om Svarta hål innehöll salamandrar. Dessa är också rovdjur med grodyngel på menyn. Det kan vara så att de ffa tog större exemplar och man därför bara såg små yngel. Här var ju tätheten relativt låg, speciellt jämfört med pöl I2 som den dessutom ur vegetationssynpunkt var mycket likartad. Eftersom ynglen i norr Krankesjön I2, med mycket hög täthet, växte snabbt tror jag inte konkurrens förklarar de små ynglen i D söder Svarta hål, snarare selektiv predation. En annan tänkbar predator är de vipor som uppenbarligen höll till här och högljutt klagade när jag besökte pölarne.

Hög täthet av yngel, delvis nära metamorfos, i pöl I2 26e juni

6 Förslag

Kortsiktigt är det viktigt att vårda de pölar där paddorna nu leker. Det handlar framförallt om att förbereda skydd mot betning genom att sätta ut fler och stadigare stolpar i förväg och att säkra strömförsörjningen till elstängslet.

Skyddet mot terrängfordon har fungerat bra i år men det är ändå viktigt att planera det så att det kan genomföras enkelt och effektivt. Förhoppningsvis kommer fler pölar norr Krankesjön framöver att utnyttjas av paddorna. Det är viktigt att kunna skydda dem från terrängfordon.

Akut bör en del pölar söder Svarta håll fördjupas något, alternativt nya grävas.

Även norr Svarta Håll bör det vara möjligt att gräva fler pölar. Man kan emellertid inte ta för givet att paddorna genast utnyttjar nya pölar. De kan vara mycket envisa och kommer förmodligen i första hand att utnyttja de pölar de är vana vid.

Risken för predation, var sig det förklarar årets förluster eller ej, talar för att man på kort sikt ska omfördela rom något så att den sprids ut på lämpliga pölar inom respektive område.

Man kan överväga att återetablera arten i fler områden. Ffa tänker jag på Tvedöra grustag som innehåller gott om miljö som är lämplig för de vuxna paddorna och där det bör vara lätt att anlägga pölar av den typ paddorna uppskattar.

7 Referenser

Berglund, B. 1976. Skånes sällsynta groddjur. Länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län. SNV PM 765.

Berglund, Boris. 2000. Projekt strandpadda 1998-1999. Länsstyrelsen i Skåne län Meddelande nr 99:39.

Gislén, T. & H. Kauri. 1959. Zoogeography of the Swedish amphibians and reptiles. Acta Vertebratica 1(3):197-398.

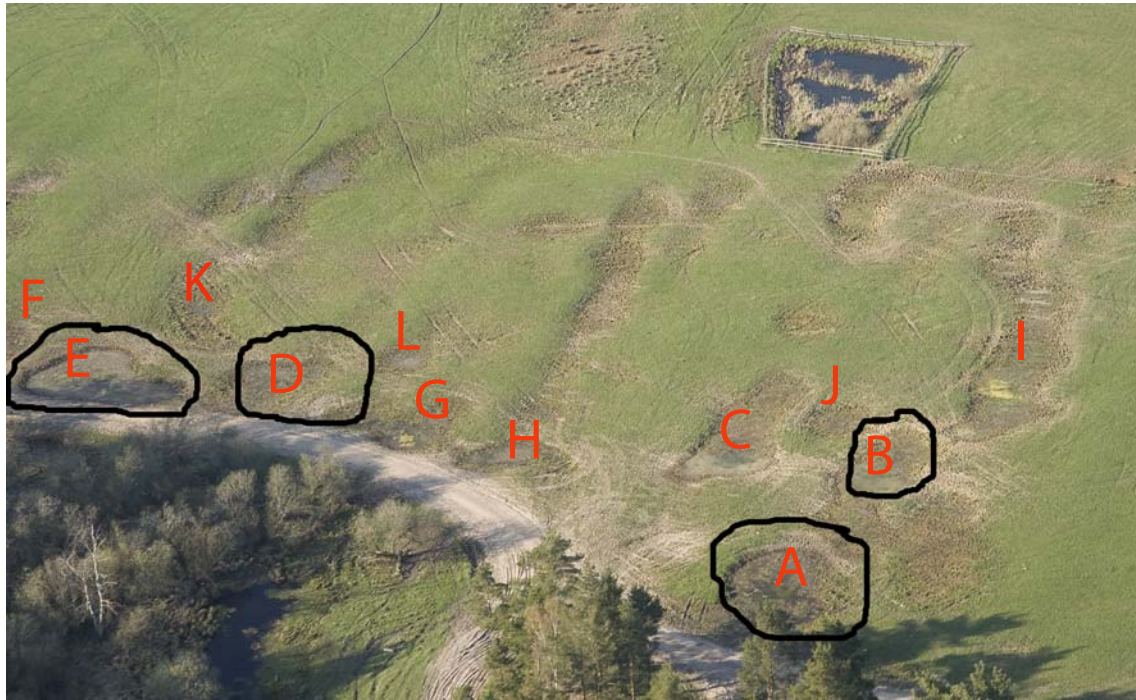
Loman, J. 2009. Inventering av lökgröda och stinkpadda på Revingefältet 2009. För länsstyrelsen i Skåne län.

Loman, Jon 2004. Inventering och åtgärdsförslag för konfliktpunkter mellan groddjur. Vägverket.

8 Pölbeteckningar

I inringade pölar har hittats rom av stinkpadда under 2010.

Norr Svarta hål:

Söder Svarta hål:

Norr Krankesjön, intill strandskogen:

